

ARAŞTIRMA / RESEARCH ARTICLE

KKTC İlköğretim Öğretmenlerinin İklim Değişikliği Kavramına İlişkin Metaforik Algılarının Belirlenmesi

Nazım Kaşot¹

Gönül Özalp²

Gökhan Koşer²

1 Doç. Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, Lefkoşa, KKTC.

2 Uz., Milli Eğitim Bakanlığı, Lefkoşa, KKTC.

Özet

İklim değişikliği, çeşitli sebeplerle iklimdeki genel ortalamanın uzun süreli değişimi olarak tanımlanabilir. Bu çalışmada ilköğretim düzeyinde görev yapan öğretmenlerin iklim değişikliği kavramına ilişkin metaforların (zihinsel imgelerin) belirlenmesi ve yapılacak çevre eğitimi çalışmalarının bu doğrultuda şekillenmesine katkı sağlanması amaçlanmıştır. Kişilerin algıları, tutumların şekillenmesinde oldukça önemlidir. Tutumlar bireylerin davranışların şekillenmesini sağlamaktadır. Bununla birlikte öğretmen tutumlarının belirlenmesi konuya yönelik yapılacak hizmet öncesi ve hizmet sonrası eğitim çalışmaları için oldukça önemlidir. Bu kademedeki öğretmenlerin iklim değişikliği konusundaki metaforik algılarının belirlenmesi, konu hakkında yapılacak çevre eğitimi etkinliklerinin şekillenmesinde önemli katkılar sağlayacaktır. Bu çalışma kapsamında İlköğretim öğretmenlerinin "iklim değişikliği" konusundaki zihinsel imgeleri nelerdir sorusuna cevap aranmıştır. Araştırma nitel yöntemle hazırlanmıştır. Çalışmada olgubilim (fenomenoloji) deseni temel alınmıştır. Çalışmada kolay ulaşılabılır durum örnekleme kullanılmıştır. Bu çalışmanın katılımcılarını, 2022-2023 eğitim -öğretim yıllarında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Dairesi'ne bağlı devlet okullarında görev yapan; 100 tane ilkokul öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında veriler çevrim içi veri toplama araçlarından biri olan Google Formlar'da oluşturulan bir çalışma yaprağı aracılığı ile dijital olarak toplanmıştır. Oluşturulan dijital çalışma sayfasında öğretmenlerin demografik bilgileri doldurmaları ardından; İklim Değişikliği..... Benzer/Gibidir; çünkü..... cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Veriler içerik analizi yardımıyla çözümlenmiştir. Araştırma kapsamında değerlendirilen 100 farklı öğretmen iklim değişikliği kavramına ilişkin 38 farklı metafor belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: İklim Değişikliği, İlköğretim Öğretmenleri, Metafor, Zihinsel İmge, Ekofobi.

Bu makaleden şu şekilde alıntı yapınız / Cite this article as: Kaşot N, Özalp G, Koşer G. KKTC İlköğretim Öğretmenlerinin İklim Değişikliği Kavramına İlişkin Metaforik Algılarının Belirlenmesi. Climatehealth. 2023;3(2):33-39

Sorumlu Yazar / Corresponding Author:

Nazım Kaşot, Doç. Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, Lefkoşa, KKTC.
E-Mail: nazimkasot@gmail.com

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

1. GİRİŞ

İklim değişikliği, çeşitli sebeplerle iklimdeki genel ortalamanın uzun süreli değişimi olarak tanımlanabilir (Demirbaş ve Aydın, 2020). Çevre sorunlarının baş gösterdiği günümüz dünyasında meydana gelen birçok sorunun yanında iklim değişikliği belki de en büyük çevre sorunu olarak ifade edilebilir (Özerdem ve Barlas, 2022). Küresel iklim değişikliği, yerkürenin uzun jeolojik tarihi boyunca doğal olarak meydana gelen iklimsel değişikliklere ilaveten çoğunlukla insan etkinliklerinden kaynaklanan önemli bir değişikliktir. Sanayi devrimiyle birlikte insan faaliyetlerinde meydana gelen artış ve üretim hırsının fosil kaynaklara yüklenmesi nedeniyle açığa çıkan karbon dioksit artışı atmosferin mevcut içeriğinde önemli değişikliklere neden olmuştur. Bunun yanında hayvansal üretimin insanların ihtiyaçlarına cevap vermek amacıyla artış göstermesi hayvan çiftliklerinden salınan metan gazının atmosferde artmasına da ayrıca neden olmuştur. Metan gazının karbon dioksitten çok daha etkili bir sera gazı olduğu Hükümetler Arası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) tarafından yayınlanan raporda da ortaya konmuştur (IPCC, 2022; Türkeş, 2012; 2022). Gelecek yıllarda insanların tüketim anlayışının değişmesi ve tüketim çılgınlığına son verilmesi gerektiği de dünyanın sağlığı açısından oldukça önemli konular arasında yerini almıştır. İklim değişikliği gibi konuların topluma anlatılabilmesi ve bireylere küçük yaşlardan itibaren bu bilincin aşılması açısından en etkili yöntem çevre eğitimidir (Erten, 2005; Kaşot, 2017).

Çevre ile ilgili yaşanmakta olan tüm sorunlar yalnızca sınırlı bir coğrafyada değil dünya üzerinde yaşayan tüm canlıları ilgilendirmekte ve herhangi bir ayırım gözetmeksizin havayı, suyu, toprağı ve doğal alanları olumsuz etkilemektedir (Kaypak, 2014). Bu yüzden çevreyi koruma davranışı, sadece çevreci düşünceye sahip kişilerin görevi olmamakla birlikte, çevre konusunda eğitim vermek de sadece çevre konusunda uzmanlaşmış eğitimcilerinin görevi olarak düşünülmemelidir. Bu bakış açısıyla hareket edildiğinde çevreyi koruma davranışının toplumsal bir sorumluluk olmalı ve ilgili diğer disiplinlerle de ilişkilendirilerek bütünlleştirilmelidir. Çevre sorunları tek başına insanlara yönelik bir tehdit unsuru olmayıp aynı zamanda dünyada dağılışı gösteren tüm yaşam formlarını olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Çevre sorunlarına engel olabilmek için insanlar öncelikle

çevre bilgi ve tutum düzeylerini artırmalıdır. Çevreye yönelik tutumların artması duyuşsal yönde bireylerin çevre ile ilgili olumlu hissiyata sahip olmalarına olanak sağlayacağından, bilgi ve tutumların artışı beraberinde çevresel davranışların da çevre dostu olmasını sağlayacaktır. Davranışların değişebilmesi için öncelikle tutumlarda, değerlerde ve yargılarda değişimlerin meydana gelmesi gerekmektedir. Çevre sorunlarının öğretimi gerçekleştirilirken de oldukça dikkatli olunması gerekmektedir (Erten, 2005).

İklim değişikliği gibi çevre sorunlarının öğretimi sırasında öğrencilerde birçok korku oluşabilir. Ekofobi; çevre eğitimi vermeye çalışırken istenmeyen durumların meydana gelmesi şeklinde literatürde yerini almış yeni bir terimolojidir. Özetle çevreden korkma anlamında kullanılmaktadır. Sobel (1996) "Ekofobi Aşmak" adlı eserinde konuya açıklık getirmiştir. Sobel (1996) çevre eğitimi verirken korku yaratmamak adına bu öğretimin nasıl yapılması gerektiğine vurgu yapmaktadır. Çevre eğitimi verilirken pedagojik ilkelerin dikkate alınmaması durumunda ortaya çıkabilecek olumsuzluklar eserin ana fikrini oluşturmaktadır. Çevre ile ilgili konularda duyarlılık sahibi eğitimciler, öğrenciler üzerinde farkındalık yaratmak amacıyla çevre konularını gündeme getirebilirler. Bununla birlikte tüm dünyanın sorunu olan çevre sorunlarına da değinebilirler. Tüm bu konulara ilişkin öğretimin yapılması sırasında da öğretim ilke ve yöntemleri açısından bazı hususları göz ardı edebilmektedirler. Bu anlamda belirtilmeye çalışılan temel vurgu; çevreyi öğretmeye çalışırken, Sobel'in (1996) de ifade ettiği ekofobik öğrenciler yetiştirilebileceği gerçeğidir (Kaşot, 2014; Kocalar, 2015).

Çevre konusundaki bilgiler öğrencilere öğretilmeye çalışılırken, öğretim yöntem ve ilkelerinden iki esas nokta bulunmaktadır ki bunların göz ardı edilmesi söz konusu olabilmektedir. Bunlar; yakından uzağa ve çocuğa görelilik ilkeleri şeklinde karşımıza çıkmaktadır (Atasoy, 2015). Çevre eğitimi verirken öğrencilere sunulacak konu ve materyallerin bireyin öğrenme ve gelişim psikolojisine uygun olması gerekmektedir. Çevre eğitimi verilirken öncelikle doğal süreçler öğretilmeli ve çevrenin değeri ve önemine vurgu yapılmalıdır. Bu temeller sonrasında çevre sorunlarına dikkat çekilerek eğitimler verilmelidir. Özetle, çevrenin öğretimi yapılırken ana kavramlara odaklanılmayarak doğrudan

çevre sorunlarıyla yüzleştirilmeleri onlarda çevreye yönelik korkular oluşturabilmektedir. Örneğin; Amazon Ormanları'nın gördüğü zararlar, Avrupa ve Afrika kıtalarında meydana gelen hayvan ölümleri sonucunda yok olma tehdidi altındaki türler ve bunun sonucunda zarar gören biyolojik çeşitlilik bireylerin iç dünyasında ciddi korkulara neden olabilmektedir (Atasoy, 2015; Sobel, 1996; Kaşot, 2014; Kocalar, 2015).

Sobel'e (1996) göre *"Çocuklardan anlayamayacakları ve kontrol edemeyecekleri sorunlarla başa çıkmalarını istersek, yetişkin dünyasının muazzam sorunlarını çözmek için onları erkenden programlarsak, onları sahip oldukları güç kaynaklarından mahrum bırakmış olacağımızı düşünüyorum. Çevre bilincine sahip güçlü öğrenciler yetiştirmek için sağlıklı yolların var olduğunu savunuyorum. Ekofobi hastalığı ekofili ile- çocukların doğal dünya ile bağ kurma yönündeki biyolojik eğilimlerini destekleyerek iyileşebilir."* Sobel'e (1996) göre ekofobiyi aşmak için mevcut eğitim programları tek başına yeterli olamayabilir. Uygulamada kullanılacak eğitim programının pedagojik ilkeler çerçevesinde, çevre ile ilgili konuları yakından uzağa olacak şekilde içermesi gerekmektedir çünkü kendi yaşadığı çevreyi tanımayan bir bireyin yaşadığı çevreyi korumasını beklemek mümkün değildir. Bunun yanında programlar içerisinde yer alacak kavram ve olguların da çocukların anlayabileceği şekilde; çocuğa görelilik ilkesi çerçevesinde düzenlenerek, ekofobi yaratmak yerine ekofiliye imkan sağlanması gerekmektedir. Bunun aksi olması durumunda oluşabilecek kaygı, korkuların daha da artmasına neden olabilecektir.

Tüm bu hususlar değerlendirildiğinde, ekolojik okuryazar bireyler yetiştirebilmek için çevre eğitimine önem verilmesi ve bu amaçla da geliştirilmiş bir eğitim programı bulunması gerekmektedir. Bunun yanında gerek ilköğretim gerekse de ortaöğretim kademelerinde yer alan öğretmenlerin ekolojik okuryazarlık seviyelerini yükseltmek bu süreci geliştirebilecek unsurlardan biri olacaktır. Bilinçlenmenin ana bileşenlerinden biri olan bilgilenme olmadan tutum ve davranışların şekillenmesi mümkün olmayacaktır. Çevre bilincinin oluşmasıyla da ekofobinin aşılmasına katkı sağlanabilecektir (Kaşot, 2014; 2016).

Bu çalışmada ilköğretim düzeyinde görev yapan öğretmenlerin iklim değişikliği kavramına ilişkin

metaforların (zihinsel imgelerin) belirlenmesi ve yapılacak çevre eğitimi çalışmalarının bu doğrultuda şekillenmesine katkı sağlanması amaçlanmıştır. Kişilerin algıları, tutumların şekillenmesinde oldukça önemlidir. Tutumlar bireylerin davranışların şekillenmesini sağlamaktadır. Bununla birlikte öğretmen tutumlarının belirlenmesi konuya yönelik yapılacak hizmet öncesi ve hizmet sonrası eğitim çalışmaları için oldukça önemlidir. Bu kademedeki öğretmenlerin iklim değişikliği konusundaki metaforik algılarının belirlenmesi, konu hakkında yapılacak çevre eğitimi etkinliklerinin şekillenmesinde önemli katkılar sağlayacaktır. Bu çalışma kapsamında ilköğretim öğretmenlerinin "iklim değişikliği" konusundaki zihinsel imgeleri nelerdir sorusuna cevap aranmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma nitel yöntemle hazırlanmıştır. Nitel yöntem, doğal ortama duyarlılık sağlanması, araştırmacının aktif katılımcı rolü, bütüncül bir yaklaşımla gerçekleştirilmeye elverişli olması, araştırma deseninde sağladığı esneklik, algıların ortaya konmasına kolaylık sağlanması ve tümevarımcı bir analizle çözümlenebilmesi gibi önemli özelliklere sahip bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Çalışmada olgubilim (fenomenoloji) deseni temel alınmıştır. Olgubilim deseni farkında olduğumuz, ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olguların ortaya konulmasını esas almaktadır. Olgular; algılar, kavramlar, olaylar, yaşantılar, durumlar ve yönelimler gibi farklı şekillerde karşımıza çıkabilmektedir. Günlük yaşantıda olguların farklı halleriyle karşılaşmak mümkün olabilmektedir fakat bu bilindik olma durumu, olguları tam olarak anlayabildiğimizi de göstermez. Bize tamamıyla yabancı gelmeyen, aynı zamanda da gerçek anlamda algılayamadığımız olguların araştırılmasını hedefleyen çalışmalar için olgubilim tercih edilebilecek uygun bir zemin sunmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

2.2. Katılımcılar

Çalışmada kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Bu örnekleme araştırmanın pratik ve hızlı bir şekilde gerçekleştirilmesine katkı sağlamaktadır

(Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu çalışmanın katılımcılarını, 2022-2023 eğitim -öğretim yıllarında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Dairesi'ne bağlı devlet okullarında görev yapan; 100 tane ilköğretim öğretmeni oluşturmaktadır. Katılımcılara ilişkin betimsel veriler Tablo 1'de belirtilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Betimsel Verileri

Katılımcılara İlişkin Betimsel Veriler		
Cinsiyet	64 (%64) Kadın	36 (%36) Erkek
Yaş	64 (%64) 25-45 yaş	36 (%36) 25-45 yaş

2.3. Veri Toplama Aracı ve Veri Toplama Süreci

Araştırmanın verilerini elde etmek için öğretmenlerin "iklim değişikliği" konusundaki metaforlarına (zihinsel imgeler) bakılmıştır. Metafor; bir olay, olgu ya da kavramın başka bir olay, olgu ya da kavrama benzetilerek açıklanmaya çalışılmasıdır (Oxford et al., 1998). Metafor yalnızca bir benzetme değil, aynı zamanda temel bir düşünsel düzendir (Martinez, Souleda ve Huber, 2001). Metaforlar, gerçeklerin yeniden tanımlanmasında ve herhangi bir problem durumunun ele alınarak tekrardan kavramsal bir çerçeveye oturtulmasında kullanılabilir (Goldstein, 2005). Bu sayede çalışma konusu olan kavramın farklı yönlerden ele alınması ve gözden kaçmış olabilecek bazı durumların açıklığa kavuşturulmasına fırsat yaratır. Pek çok alanda kullanılan metaforlar eğitim alanında da kullanılmaktadır (Sönmez Ektem ve Aytekin, 2020). Metaforlar, anlaşılması güç olan konuların, kavramların, algıların ve tutumların daha belirgin bir şekilde ifade edilmesine katkı sağlar (Tüzel ve Şahin Kanyon, 2017). Araştırma kapsamında veriler çevrim içi veri toplama araçlarından biri olan Google Formlar'da oluşturulan bir çalışma yaprağı aracılığı ile dijital olarak toplanmıştır. Oluşturulan dijital çalışma sayfasında öğretmenlerin demografik bilgileri doldurmaları ardından; İklim Değişikliği..... Benzer/ Gibidir; çünkü..... cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Öğretmenlerin formu tekrar tekrar doldurmalarını engellemek amacıyla da formda gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Bu araştırmanın ana veri kaynağını oluşturulan dijital çalışma yaprağına verdikleri cevaplar oluşturmaktadır.

Verilerin çözümlenmesi sırasında Saban (2009) çalışmasında kullanılan sıra takip edilmiştir. Bu sıraya göre veriler önce ayıklanır, daha sonra örnek mecazlar derlenerek ardından kategoriler geliştirilir. Son olarak da derlenen kategoriler güvenilirlik ve geçerlik açısından kontrol edilir. Verilerin ayıklanma aşamasında araştırmaya katılan kişilerin belirttikleri mecazların çalışma kapsamına uygun olup olmadığı değerlendirilir ve çıkarılması gereken mecazlar araştırmadan ayıklanır. Örnek mecazların derlenmesi aşamasında 100 katılımcı öğretmen iklim değişikliği kavramına ilişkin toplam 38 farklı metafor kullanmışlardır. Kategorilerin geliştirilmesi amacıyla toplanan veriye içerik analizi uygulanmıştır. İçerik analizi, Yıldırım ve Şimşek'e göre (2016) birbirine benzeyen kavramların bütüncül bir şekilde bir araya getirilmesi ve gruplandırılması sonucunda temalar oluşturularak tamamlanması temeline dayanmaktadır. Literatürde iklim değişikliği kavramını açıklayan nitel araştırmalara ve bu konuda önceden oluşturulmuş kategorilere rastlanmadığından araştırmacılar çalışma kapsamında kendileri kategorilerini oluşturarak süreci tamamlamışlardır. Sürecin geçerlik ve güvenilirliğinin belirlenmesi aşamasında da toplanan veriler ayrıntılı olarak yazılmış ve sonuçlara nasıl ulaşıldığı açık ve anlaşılır bir biçimde ortaya konmuştur. Katılımcıların mecazlara yönelik görüşlerine doğrudan alıntılar yapılarak yer verilmiştir. Araştırmanın sonuçları tüm bunlar temel alınarak açıklanmaya çalışılmıştır. Araştırmanın iç geçerliliğini sağlamak amacıyla 100 öğretmen tarafından belirtilen ve rastgele seçilmiş 40 farklı görüş iki ayrı uzman tarafından değerlendirilmiş ve araştırmacılar arasındaki tutarlılığa bakılmıştır. Miles ve Huberman (1994) tarafından geliştirilen iç geçerlik formülüne göre yapılan hesaplamada birinci uzmanın (35/35+5) araştırmacılarla tutarlılığı % 88 olarak tespit edilmiştir. İkinci uzman ve araştırmacılar arasındaki tutarlılık da (36/36+4) % 90 olarak hesaplanmıştır. Çalışma kapsamında hesaplanan tutarlılık değerlerinin % 70'in üzerinde çıkmış olması dolayısıyla belirlenen kategoriler açısından tutarlı olduğu sonucuna varılmıştır.

Araştırmada, katılımcıların kullandığı mecazları betimlemeye yönelik frekans-dağılım tabloları da oluşturulmuştur. Temel kategoriler (araştırmacılar tarafından oluşturulan) ve her kategoriye giren mecazlar tablolar halinde verilmiştir.

3. BULGULAR

Araştırma kapsamında değerlendirilen 100 farklı öğretmen iklim değişikliği kavramına ilişkin 38 farklı metafor belirtmişlerdir. Çalışma kapsamında belirlenen metaforlara ilişkin genel durum Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Çalışma kapsamında belirlenen metaforların genel durumu

Metafor	f	%
Canavar	26	26
Felaket	25	25
Korku Hikayesi	7	7
Öldürücü Hastalık	4	4
Çocuk	4	4
Kabus	2	2
Bir defa söylenen	32	32
Toplam	100	100

Tablo 2’de öğretmenlerin iklim değişikliği kavramıyla ilgili kullandıkları metaforların frekans ve yüzdeleri sunulmuştur. Araştırmaya katılan 100 ilkököl öğretmeni, “iklim değişikliği” kavramına ilişkin 38 farklı metafor kullanmıştır. En çok kullanılan metaforlar sırası ile “Canavar” (%26), “Felaket” (%25), “Korku Hikayesi” (%7), “Öldürücü Hastalık” (%4) ve “Çocuk” (%4)’dur.

Araştırmada öğretmenler tarafından sadece bir kez söylenen metaforlar ise; “fırtına, yemek yemek, güçlü bir enerji, kasırga, tavada ısınan kurbağa, domino taşları, renk tonları, ocakta kaynayan tencere, dengesiz beslenen bireyin sağlık problemi yaşaması, yaşam, sel, var olan düzenin bozulması, karanlık, bozulmuş döngü, virüsün mutasyon geçirmesi, derin bir kuyu, gece ve gündüz, büyüme ve gelişme, ateş, çöp, nükleer enerji, çevre sorunları, trafik kazası, Kıbrıs meselesi, sis, eş değiştirme ve orman yangını” metaforlarıdır.

İklim Değişikliği kavramına ilişkin mecazlar öncelikle somut ve soyut olmak üzere iki sınıflandırmaya tabi tutulmuş ardından da somut olan mecazlar canlı ve cansız olarak iki ayrı kategoriye yerleştirilmiştir. Yapılan değerlendirme Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3 Araştırma Kapsamında Belirlenen Mecazların Sınıflandırılması

Metaforlar	f	%
CANLI		
İNSAN: Çocuk	4	4
HAYVAN: Tavada ısınan kurbağa	1	1
BİTKİ:		
CANSIZ: Fırtına, yemek yemek, güçlü bir enerji, Sinsi ve öldürücü hastalık, kasırga, domino taşları, renk tonları, ocakta kaynayan tencere, dengesiz beslenen bireyin sağlık sorunu yaşaması, yaşam, sel, var olan düzenin bozulması, karanlık, bozulmuş döngü, virüsün mutasyon geçirmesi, derin bir kuyu, gece ve gündüz, büyüme ve gelişme, ateş, çöp, nükleer enerji, çevre sorunları, trafik kazası, sis, eş değiştirme, orman yangını	34	34
SOYUT : Canavar, kabus, felaket, korku hikayesi, Kıbrıs meselesi,	61	61
TOPLAM	100	100

Araştırmaya katılan 100 ilkököl öğretmeninden, “iklim değişikliği” kavramına ilişkin somut olarak 34 (%34) farklı zihinsel mecaz, soyut olarak ise 5 (%61) mecaz kullanılmıştır. En çok kullanılan soyut zihinsel mecaz ise 26 kişi ile (%26) “canavar” mecazıdır.

Katılımcılara ait doğrudan alıntılar aşağıdaki şekilde dağılım göstermektedir:

“FIRTINA gibidir. Çünkü etki alanında yok edicidir. Ö22”

“İklim değişikliği yemek yemek gibidir. Canlılığı korumak ve sürdürmek için beden günün farklı zamanlarında farklı yiyeceklere ihtiyaç duyar. Doğa da canlılığı sürdürebilmek için belli zamanlarda güneş belli zamanlarda yağmur ister. Ö34”

“Güçlü bir enerji gibidir. Çünkü kontrol edilemediğinde yıkıcı olabilir. Ö12”

“Sinsi ve öldürücü bir hastalık gibidir/iklim değişikliğinin de sinsi bir hastalık gibi yavaş yavaş ilerleyen bir süreci ama ölümcül sonuçları vardır. Ö2”

“Kasırgaya benzer çünkü geçtiği her yeri alt üst eder. Ö45”

“Canavara benzer çünkü korkunçtur. Ö78”

“Kabusa benzer çünkü gerçekten korkunç sonuçlar doğuracaktır. Ö86”

"Canavar gibidir çünkü düşünmesi bile ürkütücüdür. Ö95"

"Goncoloza benzer çünkü korkutur. Ö62"

"Tavada ısınan kurbağaya benzer yavaş yavaş öldürür. Ö3"

"İklim değişikliği domino taşlarına benzer çünkü insanların yaptığı her hata çevreye verdikleri her zarar bir domino taşı gibi sıraya ekleniyor ve yavaşça taşlar devrildikçe etkileri görülmeye başlanıyor. Ö72"

"İklim değişikliği çocuklar gibidir çünkü önemsemedikçe kötüye gider. Ö68"

"Renk tonlarına benzer. Cunku bir taraf isinirken bir taraf da sogumaya baslar. Renkler de nereden baktiginiza bagli olarak ya aciktan koyuya ya da koyudan aciga dogru gider. Ö87"

"İklim değişikliği büyüme ve gelişmeye benzer çünkü her mevsimin tekrar gelişyle bir öncekinden ne kadar farklılaştığımızı ve kendimize bir yılda neler kattığımızı farkederken aynı zamanda birdaha yaşanmayacak olan geçip biten zamanı anımsatır. Ö25"

"En büyük felakettir, Hayatın tüm alanlarını etkiler. Ö8"

"İklim değişikliği karmaşık gibi görünen fakat bir defterin yeni boş sayfası gibidir. Çünkü her mevsim yeni bir başlangıçtır. Ö38"

"Ateş gibidir çünkü yaktığı gibi devamı gelir. Ö92"

"İklim değişikliği doğal yaşamı engeller ve zorlaştırır. Ö56"

4. TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Çalışma kapsamında yapılan literatür taraması sonucunda Türkiye’de ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde ilköğretim öğretmenlerinin iklim değişikliği konusundaki metaforik algılarına ilişkin herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. İklim değişikliği konusunda yapılmış iki tane araştırmanın öğretmen adayları ve öğrencilerle gerçekleştirildiği belirlenmiştir (Babaoğlan Özdemir ve Babaoğlan, 2022; Ümit, 2023). Yapılan araştırmaların daha çok küresel ısınma ekseninde gerçekleştirildiği tespit edilmiştir (Arık ve Yılmaz, 2017; Arslan ve Zengin, 2016; Ateş ve Karatepe, 2013; Gülen ve Dönmez, 2020; Kaya, 2013). Mevcut çalışmalarda da konuya ilişkin korkular olduğu

açıkça görülmektedir. Mevcut araştırma kapsamında elde edilen metaforların daha çok korkulara ilişkin algılar üzerine yoğunlaştığı belirlenmiştir. Bunlar Tablo 2’de verildiği gibi Canavar, Felaket, Korku Hikayesi, Öldürücü Hastalık ve Kabus şeklinde temel olarak korkulara ilişkindir. Babaoğlan Özdemir ve Babaoğlan (2022) ve Ümit (2023) çalışmalarında da korkulara yer verilmiştir. Mevcut çalışma KKTC ilköğretim öğretmenlerinin iklim değişikliği konusuna ilişkin korkular yaşadıklarını ortaya koymaktadır. Bu durum konuya ilişkin ekofobilerinin olabileceğini düşündürmektedir. Öğretmenlerin iklim değişikliği konusunda korkulara sahip olmalarının yetiştirecekleri öğrencilerde de ekofobi oluşmasına neden olabileceğini düşündürmektedir. Yapılan çalışma KKTC bağlamında ilk çalışma olması açısından önemli olmakla birlikte, ortaya çıkan bulgulara bağlı öğretmenlerin korkularının giderilmesine yönelik hizmet içi eğitim çalışmalarıyla konuya ilişkin bilgi düzeylerinin artırılarak korkularının giderilmesine katkı sağlanması da önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Arık, S., Yılmaz, M. (2017). Fen bilimleri öğretmen adaylarının çevre sorunlarına yönelik tutumları ve çevre kirliliğine yönelik metaforik algıları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(3), 1147-1164.
2. Arslan, A., Zengin, R. (2016). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Küresel Isınma Kavramına İlişkin Algılarının Metafor Analizi Yoluyla İncelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 44, 453-466.
3. Atasoy, E. (2015). İnsan-doğa etkileşimi ve çevre için eğitim. Bursa: Sentez Yayıncılık.
4. Ateş, M., Karatepe, A. (2013). Üniversite Öğrencilerinin "Küresel Isınma" Kavramına İlişkin Algılarının Metaforlar Yardımıyla Analizi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 27, 221-241.
5. Demirbaş, M., Aydın, R. (2020). 21. Yüzyılın en büyük tehdidi: küresel iklim değişikliği. *Ecological Life Sciences*, 15(4), 163-179.
6. Erten, S. (2005). Okul öncesi öğretmen adaylarında çevre dostu davranışların araştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(28), 91-100.
7. Goldstein, L. S. (2005). Becoming a teacher as a hero's journey: Using metaphor in preservice teacher education. *Teacher Education Quarterly*, 32(1), 7-24.
8. Kaşot, N. (2014). Ekofobi, <http://www.kibrispostasi.com/index.php/cat/1/col/221/art/23509>. Erişim Tarihi: 11.03.2023.
9. Kaşot, N. (2016). Ortaöğretim öğretmenlerine yönelik geliştirilen sürdürülebilir çevre eğitim programının etkililiği. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
10. Kaşot, N. (2017). Çevre eğitimi. Ankara: Eğiten Kitap.
11. Kaya, M. F. (2013). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının "küresel ısınma" kavramına yönelik metafor algıları. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 18(29), 117-134.
12. Kaypak, Ş. (2014). Çevre sorunlarının çözümünde küresel çevre politikaları. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (31), 17-34.

13. Kocalar, A. O. (2015). Ekoloji eğitiminde yeni sorun: Ekofobi. *Coğrafyacılar derneği uluslararası kongresi bildirileri kitabı*, 596-605.
14. Martinez, M. A., Sauleda, N., Huber, G. L. (2001). Metaphors as blueprints of thinking about teaching and learning. *Teaching and Teacher education*, 17(8), 965-977.
15. Oxford, R. L., Tomlinson, S., Barcelos, A., Harrington, C., Lavine, R. Z., Saleh, A., Longhini, A. (1998). Clashing metaphors about classroom teachers: Toward a systematic typology for the language teaching field. *System*, 26(1), 3-50.
16. Özdemir, B. B., Babaoğlu, B. (2022). Lise öğrencilerinin "iklim değişikliği, küresel ısınma, sera etkisi" kavramlarına yönelik metaforik algıları. *Anadolu Öğretmen Dergisi*, 6(2), 339-354.
17. Özerdem, F., Barlas, B. (2021). Kopenhag okulu çerçevesinde 2020 ve sonrası dünya politikasının yeni sorunu: iklim değişikliği ve iklim göçmenleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (41), 273-302.
18. Saban, A. (2009). Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 281-326.
19. Sobel, D. (1996). *Beyond ecophobia: Reclaiming the heart in nature education* (Vol. 1). Great Barrington, MA: Orion Society.
20. Sönmez Ektem, I., Özer AYTEKİN, K. (2020). Eğitim alanındaki metafor araştırmalarında eğilimler: bir içerik analizi çalışması. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (36), 1-38.
21. Türkeş, M. (2012). Türkiye'de gözlenen ve öngörülen iklim değişikliği, kuraklık ve çölleşme. *Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi*, 4(2), 1-32.
22. Türkeş, M. (2022). IPCC'nin yeni yayımlanan iklim değişikliğinin etkileri, uyum ve etkilenebilirlik raporu bize neler söylüyor?. *Resilience*, 6(1), 197-207.
23. Tüzel, E., Şahin Kalyon, D. (2017). Sınıf öğretmeni adaylarının okul yöneticilerine ilişkin metaforları. *Electronic Turkish Studies*, 12(33), 501-522.
24. Yel, Ü. (2023). Ortaokul öğrencilerinin iklim değişikliği kavramına yönelik metaforik algıları. *Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 49-75.
25. Yıldırım, A., Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.